

מ"ת 9075/08/23 - חמזה אבו עאבד (עצור/אסיר בפיקוח) נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום לתעבורה בבאר שבע

מ"ת 9075-08-23 מדינת ישראל נ' אבו עאבד (עצור/אסיר בפיקוח)
תיק חיצוני: 360341/2023

בפני	כב' השופט הבכיר, אלון אופיר
המבקש	חמזה אבו עאבד (עצור/אסיר בפיקוח) ע"י ב"כ עו"ד אשרף שחאדה
נגד	מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד סבנקו ויקטוריה ועו"ד ליטב
המשיבה	בוחבוט

החלטה

רקע כללי -

32 ימי מאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות עומדים למחלוקת בית הצדדים בפני:

המבקש, שהוא בימים אלה עצור בתנאי איזוק אלקטרוני, נשפט בהליך פלילי שאינו תעבורתי (תיק איומים + עבירת תעבורה בניגוד לסעיף 10(א) בפקודה - נהיגה ברכב החורג מגבולות דרגת רישיון הנהיגה) לביצוע מאסר של חודשיים בדרך של עבודות שירות.

לאחר שביצע חלק מתקופת המאסר בדרך זו, נתפס נוהג רכב בעודו פסול לנהיגה, והושם בשל כך בתנאי מעצר באיזוק.

בקשה זו באה, לאחר שהממונה על עבודות שירות הבהיר בכתב כי בשלב זה אין בכוונתו לפעול להפקעת עבודות השירות, וככל שהמבקש יתייצב לעבודות, הוא יפוקח שם על ידי מפקח עבודה מטעמו ויוכל להשלים את ריצוי ענישתו בדרך המקורית שקבע בית המשפט בהליך הפלילי.

טענות הצדדים בתמצית -

המדינה התנגדה לאפשר למבקש יציאה מביתו לצורך ריצוי המאסר בדרך של עבודות שירות, שכן "פתיחת חלון" באיזוק אמורה להתאפשר במקרים נדירים בלבד והחוק מצמצם את מתן ה"חלונות" למקרים של לימודים או יציאה לעבודה,

מה שלא מתקיים במקרה דנן.

לשיטת המדינה, אין לתת למבקש "פרס" לאחר שלכאורה נהג בזמן פסילה עת ריצה עונש מאסר בדרך של עבודות שירות, ואין לאפשר לו לרצות את יתרת המאסר בדרך של עבודות שירות.

עמדת המדינה היא כי בקשה זו אינה עומדת בקריטריונים המצומצמים בהם על בית המשפט להתיר פתיחת "חלון" ובעניין זה הפנתה לפסיקה שלעמדתה תומכת בעמדתה.

ב"כ המבקש הלין על השינוי בעמדת המדינה בניגוד להסכמתה בתיק מ"ת 6086-07-23 (שנדון אף הוא בפני) שם הסכימה המדינה ליציאתו של המשיב לריצוי 15 ימי מאסר בדרך של עבודות שירות.

מדובר בפרשה זו במי שאמור להשלים תקופה קצרה של 32 ימי עבודות שירות בלבד, ואין כל הצדקה כי המדינה תכפה בסירובה על המבקש מצב בו יאלץ להיכלא לצורך ריצוי ענישה אותה הגדיר בית המשפט עצמו (בהליך בבית משפט השלום) כענישה אותה ראוי וצריך לרצות בדרך של עבודות שירות.

גם הממונה על עבודות שירות עצמו לא הפעיל את סמכות ההפקעה שלו והסכים לקבל את המשיב להמשך ריצוי מאסרו בדרך שנקבעה (צורף מסמך בכתב תומך מטעם הממונה, ולאחר שבית המשפט דרש לקבל הבהרה לסעיף 4 במכתב באשר למפקח על המשיב בזמן העבודות, הוגש גם מסמך הבהרה לפיו יהיה המבקש מפוקח בשעת העבודות על ידי מנהל העבודה במקום מטעם הממונה).

בנסיבות אלה, התבקש בית המשפט לאפשר חלונות יציאה בפיקוח לצורך ריצוי המאסר בדרך שקבע בית המשפט.

דין -

סעיף 22ד(2) בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים) התשנ"ו-1996 (להלן - "החוק")

קובע :

"(2).....ואם נקבע חלון פיקוח לשם יציאה לעבודה או ללימודים של מפוקח בגיר - יקבע בית המשפט ערב כאמור גם לעניין העמידה בתנאי חלון הפיקוח במקום העבודה או הלימודים."

משמעות החוק וזאת ללא כל פרשנות מורכבת כי המחוקק ראה כאפשרות (במקרים המתאימים) מתן סמכות לבית המשפט לאפשר "חלון" בפיקוח על ידי איזוק אלקטרוני כדי לצאת לעבודה או ללימודים.

אין אני סבור כי יש ליצור אבחנה מלאכותית בין עבודה שלצידה שכר ובין עבודה שהתמורה לה היא תחליף מאסר מאחורי סורג ובריח.

שאלת התמורה לעצם העבודה אינה רלוונטית בעיני, ועצם האפשרות לקבלת "חלון באיזוק" לצורך יציאה ל"עבודה"

מעוגנת בחוק, ולכן קיימת הסמכות להורות על כך.

עמדתי זו, גם עולה בקנה אחד עם הסכמת המדינה לאחרונה במסגרת מ"ת 6086-07-23 לאפשר יציאת עצור באיזוק לריצוי 15 ימי עבודות שירות, הסכמה שאלמלא חוקיותה והיכולת לאפשרה מכח החוק עצמו, לא יעלה על הדעת כי המדינה הייתה מסכימה לה (וכך גם בית המשפט).

יחד עם זאת, יש לבחון את הסמכות שבחוק לאור הפרשנות שיצק בית המשפט העליון למקרים בהם ראוי לאפשר "חלון" בסיטואציה בה עצור באיזוק מבקש לצאת לעבודה או ללימודים.

בבש"פ 7659/17 פלוני נגד מדינת ישראל (להלן- פרשת פלוני) קבע בית המשפט העליון את הדברים הבאים:

"...חלונות פיקוח של מי שנתון במעצר בפיקוח אלקטרוני מוגבלות ככלל לצרכים אישיים חיוניים ("טיפול רפואי, טיפול נפשי או טיפול אחר הדרוש למפוקח"), או לצרכים טיפוליים-שיקומיים ("פגישה עם קצין מבחן" או "לתכלית אחרת שהומלצה בתסקיר המעצר").

ברוח זו יש ליתן תוכן גם להוראת העוללות בדבר התרת חלון פיקוח "לתכלית חשובה אחרת, מטעמים שיירשמו." מעבר לסייג הקבוע בחוק בדבר חשיבות התכלית, נדרש לדעתי גם שהתכלית תעלה בקנה אחד עם המגמה העולה מהתכליות שפורטו במפורש בחוק ועם תכליות המעצר בכלל... יש להסיק שככלל אין לאשר חלון פיקוח למפוקח בגיר לצרכי לימודים. **ברוח זו גם נפסק כי מעצר בפיקוח אלקטרוני אינו מתיישב עם היתר ליציאה לעבודה** (בש"פ 966/16 זידאן נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 9 (28.2.2016)), **וכי אף שקיימת סמכות לפתיחת חלון פיקוח לצרכי עבודה כאמור, יש להפעילה במשורה ורק במקרים יוצאי דופן** (בש"פ 6815/16 פלוני נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 8 (13.9.2016); בש"פ 2296/16 חגי' נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 16 (15.5.2016)).

וראו עוד לענין מהותו של המעצר בפיקוח אלקטרוני בבש"פ 5364/17 מדינת ישראל נ' איינאו [פורסם בנבו] (17.8.2017), להלן: ענין איינאו.

מן הכלל אל הפרט -

בפרשה שבפני, תיק ה"מקור" בו נגזרו על המבקש ימי המאסר לריצוי בדרך של עבודות שירות, הוא תיק פלילי עם עבירת איומים, שם בוצעה גם עבירת תעבורה משנית של נהיגת רכב אשר חרג במשקלו או סוגו מדרגת הרישיון אותה אחז כדין הנאשם.

בשל כך נפסל רישיונו של הנאשם לתקופה קצרה כחלק מענישתו המרכזית בשל עבירת האיומים - ריצוי מאסר קצר בדרך של עבודות שירות.

נהיגתו הלכאורית של המבקש בזמן הפסילה שהוטלה עליו עת ביצע את עבודות השירות הובילה למעצרו באיזוק בפרשה זו, ועל פניו הוא יאלץ לתת את הדין בבוא היום בגין התנהגות לכאורית זו.

יחד עם זאת, התנגדות המדינה לאפשר למבקש יציאה בדרך של "חלון" ממצב המעצר באיזוק לצורך ריצוי העונש עליו החליט בית המשפט בפרשת ה"מקור", משנה הלכה למעשה את כוונת בית המשפט במקור, ו"מאלצת" את הממונה על עבודות שירות להפעיל סמכות מנהלית לגביה אין הוא סבור כי יש הצדקת הפקעה בנקודת זמן זו ובסיטואציה שבפניו.

בית המשפט המחוזי קבע **בע"פ (ת"א) 70051/06 מד"י נגד אריאל נהרי** את הדברים הבאים ביחס לסיטואציה של מעבר מריצוי מאסר בדרך של עבודות שירות לריצוי המאסר בפועל:

"אין חולק כי פעולת הפקעת עבודות השירות והמתן למאסר ממש הינה סנקציה מנהלתית להבדיל מסנקציה עונשית, כך שאמנם אין בפנינו כפל ענישה "ממש", אולם הפעלת סנקציה מנהלתית זו הינה בעלת משמעות כבדת משקל הגורמת למעין ענישה כפולה, בשונה מסנקציות מנהלתיות אחרות, שהרי ההבדל בין עבודות שירות לבין מאסר מאחורי סורג ובריה, כמוהו כהבדל בין חושך לאור, כהבדל מעבודות לחירות, וכפי שנאמר ברע"ב 426/06 נאסר חווא נ' שירות בתי הסוהר ([פורסם בנבו], 12.3.06) מפי כבוד השופטת פרוקצ'יה:

"הפקעת עבודות שירות שהוטלו על נאשם במסגרת סמכותו המינהלית של הנציב הינה בעלת משמעות כבדת משקל... היא מקנה לנציב כח רב להסיט ענישה ממסלול שיקומי למסלול עונשי רגיל. יש בהפעלת סמכות זו משום השפעה ישירה על חירותו האישית של הנאשם, ומשמעותה היא שינוי במצב הנורמטיבי החל עליו מחיים של חירות, תוך נשיאה בחובת ביצוע עבודות שירות, למצב של חיים בין סורג ובריה".

בנתונים שבפני, משך עבודות השירות שמבקש המבקש לרצות הוא קצר - 32 יום בלבד.

מבחינת פיקוח על המבקש, הרי שאביו (עו"ד במקצועו, ואדם נורמטיבי לחלוטין) מתחייב ללוות את המבקש בכל יום ולהובילו מ"דלת לדלת" למקום עבודות השירות, מתחייב להמתין לו מחוץ למקום העבודות ולאסוף אותו בחזרה למיקום המעצר באיזוק בתום העבודות.

במהלך שעות העבודות, הבהיר בכתב המפקח על עבודות שירות, כי מנהל העבודה מטעמו יהיה מפקחו של המבקש לכל אורך זמן העבודה, כך שהמבקש לא נותר במהלך העבודות עצמן "חסר פיקוח" ודרישת החוק בעניין זה מתמלאת נוכח הצהרת הממונה.

אדגיש עוד, כי סמכותו המנהלית של הממונה אינה מופקעת מעצם החלטת בית המשפט ככל שתאושר הבקשה, שכן בכל רגע נתון רשאי הממונה (אם יפר המבקש את תנאי העסקתו במקום, יצא ללא רשות, יעזוב שלא בזמן, או שלא יתפקד כראוי) להפקיע את יתרת העבודות ולהורות על ריצוי המאסר מאחורי סורג ובריה.

צודקת המדינה כי לא צריך לתת למבקש "פרס" לאחר שלכאורה נהג בזמן פסילה עת היה אמור לרצות עבודות שירות, ובדיוק בשל כך גם נעצר המבקש בתנאי איזוק והוא יעמוד למשפט על מעשיו. אך מנגד, אין זה נכון בעיני להחמיר בדרך של איסור יציאה לביצוע הענישה שנקבעה, את עצם העונש שקבע בית המשפט במקור ביחס לתיק נשוא עבודות

השירות, על ידי כפיית מצב בו הסמכות המנהלית של הממונה תופעל, אף שסבור היא כי אין הצדקה להפעלתה.

בנסיבות לעיל, אני קובע כי מתקיימות נסיבות נדירות ומיוחדות המצדיקות אפשרות ליציאה לעבודה (במקרה זה עבודות שירות), ואין הצדקה לנהוג דין שונה עם מבקש זה אל מול הסכמת המדינה

ב מ"ת 6086-07-23.

אין אני סבור כי בתנאים שהציע ב"כ המבקש (ליווי של המפקח - אביו עו"ד אבו עבד): מעבר מדלת לדלת, המתנה של הערב הקבוע מחוץ למיקום העבודות, והשבת המבקש בתום העבודות לביתו, משום סכנה לשלום הציבור.

אין אני מוצא גם כל סכנה לציבור ככל שיפוקח המבקש בזמן העבודות על ידי מנהל העבודה מטעם הממונה על עבודות שירות, ואין זה גם סביר בעיני כי המבקש ירצה להפר את האמון שיינתן בו לצורך ביצוע עבודות השירות, כאשר ידוע לו שמשמעות ההפרה תוביל אותו ישירות למתקן כליאה מאחורי סורג ובריח.

אשר על כן, אני חוזר על החלטתי המקורית מיום 15.11.23 לאחר קבלת הבהרת הממונה על עבודות שירות בכתב, ומאפשר "חלונות" יציאה עבור המבקש לצורך ביצוע עבודות שירות במתווה המתואר להלן:

1. החל מיום 17.12.23 בימים א' עד ה' בלבד ולמשך 32 ימים בלבד, יפתח עבור המבקש חלון איזוק בין השעות 06:30 ועד 16:00. (היום האחרון בו יינתן חלון יהיה ב- 29.1.24)
2. במהלך הימים בהם ייפתחו החלונות כמתואר לעיל, יצא המבקש ממיקום הפיקוח בליווי של אביו, עו"ד אבו עבד, אשר ייקח אותו במעבר "מדלת לדלת" ויסיע אותו למיקום עבודות השירות בבית החולים "עדי נגב" הסמוך לעיר אופקים. (מועצה אזורית מרחבים, אופקים, 80300).
3. לאורך כל ביצוע עבודות השירות, ובין השעות 07:30 ועד 15:00 ב"עדי נגב" יפוקח המבקש על ידי מנהל העבודה במקום במטעם הממונה על עבודות שירות כמתואר במסמך שהעביר הממונה לבית המשפט (חתום ע"י קצין פיקוח בכיר שלומי מושקה - מכתב מיום 16.11.23).
4. בית המשפט מבהיר כי לממונה על עבודות שירות הסמכות הורות לפי שיקול דעתו על הפקעת העבודות והמשך ריצוי המאסר מאחורי סורג ובריח בכל רגע נתון ככל שלא יבוצעו העבודות כנדרש או ככל שיפר המבקש את הוראותיו.

5. עותק יועבר לממונה על עבודות השירות ולמנהלת האיזוק.

6. מאחר וקבעתי מועד מאוחר לתחילת העבודות (עוד 7 ימים) אין צורך במתן עיכוב ביצוע של ההחלטה, שכן למדינה די זמן להגיש ערר ככל שתמצא לנכון לעשות כך, ועיכוב הביצוע יינתן מן הסתם על ידי ערכאת הערעור ככל שכזה יוגש.

ניתנה היום, כ"ז כסלו תשפ"ד, 10 דצמבר 2023, בנוכחות הצדדים.